

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію **Дударця** Руслана Миколайовича
«Розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або
збройних формувань», представленої на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.09 –
кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-
розшукова діяльність (081 – Право).

Київ, 2019. 269 с.

Актуальність теми дисертації. Проблему боротьби із створенням не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань зазвичай пов'язують з початком збройного конфлікту на Сході України. Проте такі формування на теренах України почали утворюватися дещо раніше і відіграли певну роль у подіях 2014 року. Незважаючи на те, що такі дії визначено як злочин (ст. 260 КК України), не передбачені законом збройні формування вільно перебували на території України і продовжують існувати. За офіційними даними, в Україні щорічно реєструють сотні злочинів цього виду (2014 року – 414, 2015 го – 510, 2016-го – 520, 2017-го – 404, 2018-го – 388). Певна частина таких формувань перебуває на території, яка на даний час знаходиться не під контролем України. Кількісне зростання даного виду злочинів та їх особлива суспільна небезпечність, можливість їх використання для дестабілізації політичної та економічної ситуації вимагають адекватних заходів державних органів у протидії таким злочинам. Одним із ефективних напрямів такої діяльності слід визнати розроблення методики розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань та підготовку криміналістичних рекомендацій для практичних працівників. На підставі аналізу первинної вихідної інформації слідчі повинні оперативно визначати типові слідчі ситуації, прогнозувати основні напрями й криміналістичні алгоритми їх вирішення, володіти ґрунтовними знаннями щодо тактики проведення окремих слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, спрямованих на прийняття процесуальних і тактичних рішень. Здійснення комплексного монографічного дослідження методики розслідування цього злочину, передбаченого ст. 260 КК України слід розглядати як відповідь на потреби практики, що обумовлена ускладненнями криміногенної ситуації на сучасному етапі розвитку держави.

Актуальність роботи обумовлюється й тим, що обрана тема дослідження відповідає Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року та Плану заходів з її реалізації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 693-р; Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення

Вх. № 05 389
кількість аркушів: 02 2020р.
осн. дск. 11 додаток —

діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 років; Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018–2019 роки, схвалених Вченою радою Національної академії внутрішніх справ (протокол від 27 грудня 2017 року № 28), а також плану проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у Національній академії внутрішніх справ.

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ (протокол від 27 вересня 2016 року № 19) і схвалено Координаційним бюро НАІПрН України (№ 974, 2016 рік).

Виходячи з вищевикладеного, обрана тема дисертаційного дослідження є своєчасною та важливою для розроблення методичних рекомендацій з розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань, актуальною у теоретичному та практичному плані.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність.

Низка сформульованих у дисертації положень, висновків і рекомендацій характеризуються ознаками новизни і є вагомим внеском у наукове забезпечення розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань. Автор роботи вдало визначив об'єкт дослідження, вірно окреслив його предмет. Сформульована автором мета роботи, поставлені завдання дослідження дозволили зосередити увагу на ключових аспектах обраної теми, що спрямовані на розроблення та обґрунтування теоретичних положень і практичних рекомендацій з розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань.

Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій підтверджується вибором методологічної основи проведеного дисертаційного дослідження. Зокрема, автором були використані такі методи дослідження як: діалектичний – під час вивчення основних елементів криміналістичної характеристики злочинів, пов'язаних зі створенням не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань, тактичних засад їх розслідування, а також з'ясування сутності й особливостей проведення низки слідчих (розшукових) дій, формулювання пропозицій та рекомендацій з удосконалення методики розслідування аналізованого виду злочинів; історично-правовий – використано під час дослідження стану наукової розробленості окремих проблем предмета дослідження в практиці правоохоронних органів; формально-логічний – дозволив визначити типові слідчі ситуації та розробити слідчі версії, що можуть висуватися під час розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань; системно-структурний – надав можливість проаналізувати організаційні й тактико-психологічні засади провадження окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування зазначеної категорії злочинів.

Соціологічні методи використано під час анкетування слідчих органів досудового розслідування, а статистичні – для узагальнення результатів опитування й аналізу матеріалів кримінальних проваджень, ілюстрування теоретичних висновків узагальненими даними вивчення державної статистичної звітності. Усі вони були застосовані у взаємозв'язку, що в кінцевому підсумку сприяло забезпеченню всебічності, повноти й об'єктивності наукових пошуків, а також коректності, обґрунтованості й узгодженості сформульованих висновків.

Висновки і рекомендації дисертанта ґрунтуються на ретельному аналізі вітчизняних та зарубіжних джерел з питань кримінального права, кримінального процесу, криміналістики, судової експертизи, юридичної психології. Достатньо представницькою слід визнати емпіричну базу дослідження, яку становлять дані офіційної статистики МВС України та Національної поліції України, узагальнені матеріали вивчення 120 архівних кримінальних проваджень щодо створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань; зведені дані анкетування 185 слідчих НПУ із Закарпатської, Донецької, Київської, Луганської, Миколаївської, Полтавської, Харківської та Херсонської областей, переважна більшість яких здійснювала досудове розслідування злочинів, передбачених ст. 260 КК України.

Позитивним є також те, що під час підготовки дисертації використано багаторічний досвід роботи автора в органах досудового розслідування, зокрема на посаді заступника начальника Головного слідчого управління НПУ.

Автором опрацьовано значний не лише за кількістю, але і палітрою наукових поглядів, масив літератури за темою дисертаційного дослідження (226 джерел), що свідчить про належний рівень обізнаності дисертанта у питаннях, які ним досліджуються, та відповідний рівень достовірності зроблених у роботі висновків. Обґрунтованість власних наукових результатів підтверджується і тим, що здобувач робить висновки на підставі аналізу й зіставлення поглядів і концепцій різних науковців, вдало ілюструє їх результатами аналізу соціологічних досліджень та прикладами слідчої і судової практики.

Таким чином, сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та пропозиції мають високий рівень обґрунтованості, що забезпечує їх достовірність.

Наукова новизна положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація Р. М. Дударця є комплексним дослідженням методики розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань. На основі здійсненого дослідження сформульовано ряд наукових категорій та практичних рекомендацій, зроблено конкретні висновки та пропозиції, які у своїй сукупності мають певний ступінь наукової новизни. У ньому дисертант чітко, логічно та науково обґрунтовано викладає переважну більшість теоретичних та

практичних положень, що стосуються криміналістичної характеристики цих злочинів, уточнення методичних рекомендацій з початкового та наступного етапів розслідування, особливостей проведення типових слідчих дій та використання спеціальних знань в процесі розслідування. Крім цього, дисертант зумів сформулювати цікаві та важливі пропозиції і рекомендації щодо організації діяльності слідчого на початковому і наступному етапах розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань.

Важливо те, що дисертант, зважаючи на ситуаційний характер діяльності з розслідування, визначив типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування з урахуванням таких факторів як: 1) діяльність НЗФ знаходилася під контролем оперативних працівників чи про нього стало відомо під час виявлення злочину, учиненого його членами; 2) на початку досудового розслідування було затримано всіх членів НЗФ чи лише декілька його рядових виконавців; 3) ознаки НЗФ було виявлено на початку досудового розслідування чи наприкінці початкового етапу.

Позитивним є те, що автором розроблено комплексний підхід до організації, тактики та послідовності проведення окремих слідчих (розшукових) дій, зокрема надано рекомендації щодо: 1) оптимального складу слідчо-оперативної групи (обов'язково включати спеціаліста-вибухотехніка), а також визначено алгоритм дій учасників групи на окремих етапах огляду місця події; 2) допиту підозрюваного та свідка (сформульовано типовий перелік питань для з'ясування обставин, що підлягають встановленню, аргументовано оптимальну їх послідовність); 3) пред'явлення для впізнання об'єктів, до яких можуть належати предмети, виявлені під час огляду місця події (залишки вибухових пристроїв і вибухових речовин, що не вибухнули), речі потерпілих, виявлені під час затримання, обшуку тощо, групи та їх частини.

Акцентовано увагу на необхідності розмежування понять «воєнізоване формування» та «збройне формування». Доведено, що ці поняття не тотожні. Формування може бути воєнізованим, але не мати зброї, а може бути збройним без організаційної структури військового типу. Пропонується унормування складів цих злочинів у різних частинах ст. 260 КК України.

Заслугує на підтримку думка автора щодо напрямів використання спеціальних знань під час розслідування створення НЗФ: проведення експертиз, отримання письмових висновків спеціалістів, участь спеціалістів під час проведення слідчих (розшукових) дій.

Слушними слід визнати висновки щодо типології злочинців, причетних до створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань, з виокремленням демографічних (стать, вік, стан здоров'я), моральних (світогляд, інтереси, спрямованість), соціальних (трудових, сімейно-побутових) і психологічних (емоції, темперамент, вольові риси тощо) ознак, знання й урахування яких сприятиме розслідуванню цієї категорії злочинів.

Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих наукових працях. Результати дослідження повною мірою відображені в наукових фахових виданнях автора, зміст і характер яких відповідають вимогам МОН України, а також виступах автора з доповідями основних положень дисертації на науково-практичних конференціях, що в цілому свідчить про достатній рівень її апробації.

Основні положення дисертаційного дослідження висвітлено в шістнадцяти наукових публікаціях, серед яких чотири статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, дві – у зарубіжних виданнях, а також чотири – у збірниках тез наукових доповідей, оприлюднених на науково-практичних конференціях, круглих столах і семінарах, а також у двох монографіях (у співавторстві), практичному посібнику (у співавторстві) й трьох методичних рекомендаціях (у співавторстві).

Значимість результатів дисертаційного дослідження для практики кримінального процесу та криміналістики.

Практична значимість роботи полягає у тому, що рекомендації та пропозиції, сформульовані автором використовуються у законотворчій діяльності, для вдосконалення діяльності з розслідування злочинів, слідчих, оперативних та експертних підрозділів Національної поліції України, а також у навчальному процесі – під час викладання профільних дисциплін, що підтверджується відповідними документами (с. 24–25). У роботі акцентується увага на прикладних питаннях, що носять проблемний характер, не вирішених у теорії, або вирішення яких викликає труднощі у практичних працівників під час розслідування розглядуваних злочинів. Прикладний характер дослідження дозволив авторові на основі отриманих ним емпіричних даних сформулювати рекомендації і пропозиції, спрямовані на вдосконалення процесу розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань.

У першому розділі дисертації «Теоретико-методологічні засади дослідження та криміналістична характеристика створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань» висвітлюються стан наукових досліджень різних галузей юридичних знань, що безпосередньо пов'язані з діяльністю правоохоронних органів по протидії злочинним проявам із створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань. Досліджуються витoki нормативного закріплення заборони створення незаконних військових і збройних формувань із застосуванням до таких осіб надзвичайно суворих покарань. Слушно звертається увага на високий рівень латентності таких злочинів (с. 27–32). Формулюється висновок, що питання розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань на монографічному рівні в Україні системно не досліджено. Потребують подальшого дослідження та розробки, питання визначення криміналістичної характеристики, обставин, що підлягають встановленню, особливостей

визначення слідчих ситуацій та напрямів їх вирішення, проведення низки слідчих (розшукових) дій під час розслідування аналізованих злочинів (с. 36). Наголошується, що спосіб вчинення зазначеного злочину обов'язково повинен передбачати наявність військової, стройової чи фізичної підготовки (с. 39). Піддавши аналізу думки науковців доводиться, що виходячи з аналізу диспозиції статті 260 КК України, формування може бути воєнізованим, однак не мати зброї, а може бути збройним без організаційної структури військового типу (с. 41–43).

У підрозділі 1.3. розкриваються елементи криміналістичної характеристики створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань. До основних елементів криміналістичної характеристики злочинів автор відносить спосіб вчинення злочину, типову слідову картину, особу злочинця, мотиви і мету вчинення злочину, які знаходяться в кореляційній взаємозалежності та визначають характер й особливості розслідування аналізованого виду злочинів (с. 45–47). Слушно зазначається, що з криміналістичної точки зору створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань можна розглядати як типовий спосіб підготовки до вчинення злочину або як основне діяння, що характеризує об'єктивну сторону злочину, передбаченого частинами 1, 2 статті 260 КК України (с. 49). Розкривається структура НЗФ, до якої відносять такі складові: ватажок та один (декілька) його помічників; групи: охорони ватажка, яка його супроводжує; розвідки та мережу розвідників, які можуть бути місцевими мешканцями та не входять безпосередньо до складу НЗФ; диверсій і терору; зв'язкових; стрільців (с. 54, 55). Наголошується, що фінансування діяльності злочинного об'єднання будь-якого різновиду може мати різноманітні, а не тільки грошові, форми (с. 58). Наводиться характеристика типових способів дій НЗФ залежно від різних чинників, акцентується на способах перешкоджання розслідуванню шляхом укриття, знищення, маскування або фальсифікації слідів злочину та злочинця або їх носіїв (с. 60–62). За результатами вивчення кримінальних проваджень встановлено типові способи протидії розслідуванню таким злочинам: надання неправдивих показань підозрюваними або зміна їх змісту чи відмова давати показання; неявка підозрюваного за викликом в органи досудового розслідування; висунення підозрюваним неправдивого алібі; знищення або укриття речових доказів (переважно засобів вчинення злочину, особистих речей, одягу; зміна місця проживання підозрюваним (с. 65). Значна увага приділена дослідженню слідової картини створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань, яку автор називає практичним інструментом і своєрідним орієнтиром у виборі напрямів розслідування злочинів, зокрема їх правильної кримінально-правової кваліфікації (с. 73–76).

У другому розділі «Організаційні засади початкового етапу розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань» здобувач досліджує коло обставини, що підлягають встановленню під час розслідування створення не передбачених законом

воєнізованих або збройних формувань. Звертається увага на взаємозв'язок діяння та осіб, які його вчинили: неможливим є створення НЗФ без з'ясування того, хто, коли, за яких обставин його організував, хто до нього входить і яку роль відіграє в процесі злочинної діяльності. Ця особливість зумовлює встановлення одразу двох елементів предмета доказування – події злочину (час, місце, способи вчинення; наявність причинно-наслідкового зв'язку між діями й настанням шкідливих наслідків) і кола осіб, причетних до цієї події, ступеня їх винуватості, форми вини, мотиву, мети його вчинення. Доводиться, що під час розслідування розглядуваних злочинів, крім визначеного в КПК предмета доказування, необхідно також встановити й довести такі обставини: структуру НЗФ; характер розподілу ролей його членів; наявну систему правил поведінки для членів НЗФ, а також санкцій за їх порушення; характер заохочень і покарань його членів з боку організаторів; факти застосування санкцій і заохочень до окремих членів НЗФ та інші (с. 98–100). Звертається увага на недоліки під час розслідування, а саме: збиранню доказів безпосереднього створення НЗФ, наявності керівництва ним та участі його членів у такій діяльності, виявленню характерних ознак діяльності саме НЗФ приділяють недостатньо уваги (с. 101).

Значну увагу приділено характеристиці типових слідчих ситуацій та програмам дій на початковому етапі розслідування. Висвітлюються особливості, що є специфічними для слідчих ситуацій, що формуються під час розслідування діяльності саме НЗФ. Залежно від етапів розслідування пропонується виділяти ситуації стратегічного й тактичного характеру (с. 112–114). Слушно зазначається, що можливість виокремлення типових слідчих ситуацій на початковому етапі зумовлена повторюваністю вихідної інформації, яка є підставою для початку досудового розслідування (с. 115). За результатами дослідження здобувач виділяє три типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування та наводить перелік процесуальних дій та організаційних заходів, застосування яких спрямовано на вирішення таких ситуацій (с. 117–121). Пропонуються загальна й окремі версії початкового етапу розслідування (с. 123–124).

Значна увага приділена організації взаємодії слідчого з оперативними підрозділами в процесі запобігання та розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань. Вона сприяє якісному об'єднанню сил, засобів і методів, забезпечує оптимізацію процесу розслідування злочинів, якісному й ефективному виконанню завдань, що стоять перед досудовим розслідуванням. Розкривається специфіка діяльності окремих департаментів НП України (с. 129–139).

У третьому розділі «Особливості проведення окремих процесуальних дій під час розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань» послідовно розкриваються особливості проведення слідчих (розшукових) дій для отримання інформації від речей, від людей та використання спеціальних

знань під час розслідування злочинів, зазначеної категорії. Пропонується алгоритм слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій з метою отримання достовірних даних під час розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань в окремих районах Донецької та Луганської областей. Констатується, що майже в половині випадків підозрювані не мали наміру давати правдиві показання, а це вимагає від слідчого застосування не лише окремих тактичних прийомів, а і тактичних комбінацій. Доводиться доцільність складання письмового плану допиту та застосування відеозапису (с. 140–144). Розкриваються умови правомірності використання доказів під час допиту та пропонується орієнтовний перелік запитань, які необхідно ставити підозрюваному у зв'язку із вчиненням ним злочинних дій (с. 146–153). Значна увага приділена особливостям проведення огляду місця події на тимчасово окупованій території. Пропонується створювати при територіальних органах НПУ та СБУ, наближених до лінії розмежування з тимчасово не підконтрольною територією України, спеціальну СОГ, та наводяться рекомендації щодо її особового складу (с. 158–162). Наголошується, що проведення огляду місця події в зоні військових зіткнень з учасниками НЗФ має низку особливостей, пов'язаних, зокрема, з реальною чи потенційною небезпекою для життя та здоров'я учасників СОГ. Пропонується алгоритм дій до виїзду на місце проведення огляду та після прибуття на нього (с. 167–169). З метою збереження часу освідкування особи пропонується проводити за рішенням слідчого. Звернення за відповідним дозволом до прокурора убачається за доцільне лише за необхідності проведення примусового освідкування з метою гарантування законних прав осіб, інтересів яких стосується ця процесуальна дія (с. 174). Обґрунтовується пропозиція щодо допустимості проведення обшуку й огляду житла чи іншого володіння особи в умовах воєнного, надзвичайного стану, у районі проведення антитерористичної операції або операції Об'єднаних сил за рішенням слідчого з наступним зверненням з клопотанням про проведення обшуку до слідчого судді у строк не більше 7 днів після їх проведення (с. 172–173).

Констатується, що за сучасних умов науково-технічного прогресу неабиякого значення набуває залучення слідчим відповідних спеціалістів під час досудового розслідування та визначаються такі форми: зазначені й регламентовані КПК України; зазначені, але не регламентовані цим Кодексом; не зазначені й не регламентовані законом (с. 183). Пропонується закріпити в КПК обов'язкову участь спеціаліста-вибухотехніка чи сапера під час проведення огляду на місцевості (адміністративній території), де діє правовий режим воєнного, надзвичайного стану, проведення антитерористичної операції або операції Об'єднаних сил (с. 184).

Досліджуються підстави, умови та процесуальний порядок застосування окремих заходів забезпечення кримінального провадження. До найбільше поширених під час розслідування розглядуваних злочинів автор відносить: запобіжні заходи, тимчасовий доступ до речей і документів,

тимчасове вилучення майна, арешт майна та наводить їх характеристику (с. 201–215).

В цілому дисертаційне дослідження відрізняється аргументованістю та достатньою обґрунтованістю пропонуванних висновків. Автором використано достатньо широкий спектр літературних джерел. Висновки та пропозиції науково обґрунтовані і підтверджені належними інформаційними та статистичними даними.

Автореферат дисертації ґрунтовно розкриває її зміст і надає повне уявлення про наукову цінність і практичну значущість роботи.

Все це дозволяє позитивно оцінити рецензовану наукову працю, відзначити її новизну, самостійність виконання, належний теоретичний рівень. В цілому позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Р. М. Дударця, слід звернути увагу на деякі спірні, дискусійні положення і висловити окремі зауваження, як підґрунтя для обговорення під час захисту:

1. Певні сумніви викликає думка здобувача, який вважає загальноприйнятим твердження, «що криміналістична характеристика – це система відомостей про певні види злочинів, ознаки суб'єкта злочину, його мотиви, предмет посягання, обстановку, злочинні способи, які мають значення для виявлення таких діянь криміналістичними засобами, прийомами й методами та їх розслідування» (с. 46). При цьому автор посилається на статтю О. В. Кравчука. У наведеному визначенні відсутня вказівка на суттєву ознаку криміналістичної характеристики, а саме, кореляційні зв'язки між її елементами, про що у подальшому зазначає здобувач. Краще було б звернутися до визначення розробленого В. О. Коновалою, О. Н. Колесніченко, В. Ю. Шепітько та викладеного у підручниках з криміналістики.

2. Здобувач слушно застосував ситуаційний підхід до побудови процесу розслідування. Як і деякі інші автори він пропонує поділяти ситуації розслідування за етапами на такі, що мають стратегічний або тактичний характер (с. 113–114). Проте сутність кожної із цих ситуацій чітко не розкрита. Будь-яка ситуація являє собою сукупність умов та обставин, в яких доводиться діяти слідчому. Навіть якщо особа пішла на контакт зі слідством і ситуація є сприятливою, чи можна її визнати стратегічною. У будь-який момент вона (ситуація) може змінитися під впливом відповідних чинників. Тоді виникає запитання про доцільність розподілу слідчих ситуацій на стратегічні та тактичні. З цього приводу бажано почути думку здобувача.

3. За результатами дослідження здобувач здійснив спробу виділити типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування. До першої відносить ситуацію, коли НЗФ перебувало під оперативним контролем правоохоронних органів до початку розслідування і зібрано достатньо інформації для проведення слідчих дій. Друга ситуація пов'язана з встановленням осіб, причетних до діяльності НЗФ. У чому полягає сутність третьої ситуації не показано, проте зазначається, що «аж до заключного етапу розслідування їх вплив ослаблюється чи посилюється, активізуються нові чинники й

обставини, що визначають слідчу ситуацію та потребують адекватних дій з боку слідчого». Бажано показати, які чинники формують цю слідчу ситуацію та обумовлюють виділення як самостійної (с. 117–121).

4. Розробляючи рекомендації, що можуть сприяти підвищенню результативності допиту, здобувач пропонує «залучати до участі під час допиту особу, яка володіє спеціальними психологічними знаннями, – практичного психолога як консультанта або спеціаліста» (с. 145–146). З подальшого викладення матеріалу важко зробити висновок про відмінність консультанта від спеціаліста. Чинний КПК передбачає лише одного учасника провадження – спеціаліста. Він може надавати консультації або безпосередню технічну допомогу (ст. 71 КПК). Тому краще вести мову про спеціаліста, а коли необхідно – уточнити, з якою метою його залучають у кримінальне провадження.

5. Досліджуючи процесуальний порядок проведення слідчих (розшукових) дій, які потребують обов'язкового дозволу слідчого судді, здобувач слушно зазначає, що перелік злочинів, під час розслідування яких повноваження суду виконує прокурор, доцільно виключити, замінивши його словами «тяжких чи особливо тяжких злочинів» (с. 214–215). Вважаю, що такий підхід вирішить це питання лише частково. Залишаться кримінальні проступки і злочини невеликої тяжкості, під час розслідування яких треба буде звертатися до слідчого судді для отримання відповідних дозволів. Можливо, повноваження слідчого судді на надання відповідних дозволів на території проведення ООС передати прокурору.

Утім, зазначене вище стосується окремих дискусійних положень дисертації та у своїй сукупності не впливає на загальом позитивну її оцінку. Дисертація є втіленням практично і теоретично корисного дослідницького напряму у галузі кримінального процесуального права і криміналістики та є цілісним, завершеним монографічним науковим дослідженням.

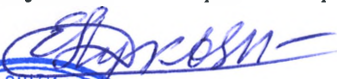
Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому, оформлення. Зміст дисертації цілком відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності, робота пройшла належну апробацію. Дисертація є самостійною, завершеною роботою. Дослідження виконано зрозумілою, юридично і літературно грамотною мовою. Оформлення дисертації та автореферату в цілому відповідає встановленим МОН України вимогам.

Роботу характеризує висока методологічна і загальнотеоретична культура, яка підтверджує наукову новизну сформульованих в дисертації теоретичних положень, висновків і науково-практичних рекомендацій, що виносяться на захист, їх достатню обґрунтованість, і достовірність.

Викладене дозволяє зробити загальний висновок про те, що дисертаційне дослідження «Розслідування створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань» є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем, вирішує важливе наукове завдання, є актуальним, завершеним, таким, що має теоретичну і практичну значущість та відрізняється науковою новизною. Таким чином, дисертаційне

дослідження відповідає вимогам п. п. 9, 11, 13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а його автор **Руслан Миколайович Дударець** заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність (081 – Право).

Офіційний опонент
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри інформаційного права та
права інтелектуальної власності
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

 Є. Д. Лук'янчиков

Підпис Лук'янчикова Є. Д. засвідчую:
Учений секретар
КПІ ім. Ігоря Сікорського

А. А. Мельниченко